ОЛІМПІАДНІ ЗАВДАННЯ З ПРАВОЗНАВСТВА (10 КЛАС)

ЧАСТИНА І. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (завдання 1–15)

Примітки:
а) Правильні відповіді у завданнях 1-15 позначені жирним шрифтом у варіанті з відповідною правильною літерою (змістовно)
б) Правильні відповіді у завданнях 16-19 позначені під кожним тестом у форматі: 1-А, 2-Б, 3-В, 4-Г тощо
в) Правильні відповіді у завданнях 20-22 позначені жирним шрифтом у варіантах з відповідними правильними літерами (змістовно)
г) Відображення варіантів відповідей у Google Forms для учнів відбувалось без літер та з опцією перемішування варіантів з мотивів академічної доброчесності.

1. У 1832 році англійський парламент ухваленням Акта про реформу (Reform Act 1832) розширив коло виборців та вирівняв представництво міст, що стало важливою віхою в історії виборчого права Великої Британії. Яким джерелом (формою) права є цей документ?

А. Нормативно-правовий договір

Б. Судовий прецедент

В. Правовий звичай

Г. Нормативно-правовий акт

2. Прочитайте уривок із праці Жан-Жака Руссо: *«Якщо хтось має можливість чинити опір державній владі, він має на це право лише тоді, коли ця влада порушує угоду, на підставі якої суспільство об'єдналося для захисту своїх прав».* **Яку теорію походження держави та права відображено в цьому твердженні?**

А. Патріархальну

Б. Договірну

В. Органічну

Г. Психологічну

3. Під час наукового семінару студент зазначив, що монархія завжди передбачає абсолютну владу однієї особи, а в республіках носій суверенітету – виключно народ. Яке юридичне зауваження є найбільш обґрунтованим?

А. Монархія зазвичай вважається формою правління, де влада передається за спадком, але в дуалістичних та парламентських монархіях вона суттєво обмежена законом чи парламентом

Б. У республіках носієм суверенітету завжди є виключно президент

В. Республіка відрізняється від монархії лише наявністю письмової конституції

Г. Будь-яка монархія за формою державного устрою є імперією

4. Під час аналізу понять «система права» та «система законодавства» учень 10 класу припустився помилки. Яке твердження описує правильне співвідношення цих понять?

А. Система права є зовнішньою формою вираження системи законодавства

Б. Первинним елементом системи права є стаття нормативного акта, а системи законодавства – норма права

В. Система права відображає внутрішню структуру права, а система законодавства – зовнішню формалізацію у нормативних актах

Г. Система законодавства завжди ширша за систему права і включає в себе звичаї та моральні норми

5. 17-річний студент коледжу щомісяця отримує стипендію. Чи має він право без згоди батьків укласти договір банківського вкладу (депозиту) і розпоряджатися цим вкладом?

А. Ні, на укладення банківського договору обов'язково потрібна письмова згода обох батьків

Б. Так, оскільки неповнолітній має право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією та вкладати їх у банківські установи

В. Так, але лише за умови досягнення 16 років та отримання дозволу органу опіки та піклування

Г. Ні, вкладати кошти в банки неповнолітні можуть лише через законних представників

6. Який елемент правової норми містить вказівку на несприятливі наслідки, що настають у разі порушення правила поведінки?

А. Гіпотеза

Б. Диспозиція

В. Санкція

Г. Преамбула

7. Вид систематизації нормативно-правових актів, який полягає у змістовній переробці, скасуванні застарілих норм та створенні єдиного, внутрішньо узгодженого акта, називається:

А. Інкорпорація

Б. Консолідація

В. Уніфікація

Г. Кодифікація

8. Верховна Рада України прийняла закон про внесення змін до Розділу I Конституції України 305 голосами народних депутатів і направляє його Президенту на підпис без проведення референдуму. Чи дотримано процедуру?

А. Так, оскільки 300+ голосів достатньо для будь-яких змін

Б. Ні, оскільки зміни до Розділу I обов'язково затверджуються всеукраїнським референдумом

В. Ні, оскільки потрібна згода Конституційного Суду після підпису Президента

Г. Так, якщо Закон підпише Голова Верховної Ради України

9. Відповідно до Закону України «Про громадянство України», дитина, яка народилася на території України, набуває громадянство України за народженням, якщо її батьки на момент народження:

А. Є іноземцями, які тимчасово перебувають на території України на законних підставах

Б. Є іноземцями чи особами без громадянства, які постійно проживають в Україні, і дитина не набула за народженням громадянства жодного з батьків

В. Є іноземцями, та подали заяву про набуття дитиною громадянства після досягнення нею 16 років

Г. Є іноземними дипломатами, акредитованими в Україні

10. Громадянин К. учинив крадіжку майна. Через місяць набрав чинності новий закон, який пом'якшує кримінальну відповідальність за цей вид злочину. Який закон має застосувати суд?

А. Закон, який діяв на момент вчинення злочину, оскільки закони не мають зворотної дії в часі

Б. Новий закон, оскільки закони та інші нормативно-правові акти, що пом'якшують або скасовують відповідальність особи, мають зворотну дію в часі

В. Суд може обрати будь-який закон на свій розсуд

Г. Застосовується середня міра покарання між двома законами

11. Визначте, нормами якої галузі права передусім регулюється вказана ситуація:

«Мати 15-річного підлітка, який проживає з нею після розлучення батьків, звернулася до суду з вимогою стягнути з батька дитини додаткові витрати на оплату його спеціалізованого медичного лікування за кордоном».

А. Цивільне право

Б. Медичне право

В. Сімейне право

Г. Конституційне право

12. Норма права, яка містить категоричний припис-заборону і не допускає відхилень, називається:

А. Диспозитивною

Б. Імперативною

В. Рекомендаційною

Г. Бланкетною

13. Відповідно до Виборчого кодексу України, якщо у місті кількість виборців становить 75 тисяч осіб і більше, вибори міського голови проводяться за:

А. Мажоритарною системою відносної більшості

Б. Мажоритарною системою абсолютної більшості

В. Пропорційною виборчою системою з закритими списками

Г. Змішаною пропорційно-мажоритарною системою

14. До якої категорії прав людини за класифікацією («поколіннями прав») належить право на безпечне для життя і здоров'я довкілля?

А. Перше покоління

Б. Друге покоління

В. Третє покоління

Г. Четверте покоління

15. Дайте юридичну оцінку ситуації:

Перебуваючи в торговельному залі магазину, 15-річний відвідувач проходив повз стелаж, де крихка скляна ваза була виставлена на самому краю ненадійно зафіксованої полиці. Від вібрації та ненавмисного зачеплення (доторку) одягом ваза впала й розбилася. Адміністрація магазину затримала підлітка й висунула вимогу про негайну оплату вартості вази на місці.

А. Вимога адміністрації є правомірною, оскільки завдана шкода підлягає безумовному відшкодуванню безпосередньо після вчинення події

Б. Вимога є неправомірною, оскільки ризик випадкового знищення майна до його передачі покупцеві несе власник (магазин), а примусове стягнення шкоди за наявності вини можливе лише у судовому порядку

В. Вимога є неправомірною, однак адміністрація має право застосувати самозахист шляхом затримання неповнолітнього та вилучення його речей до приїзду батьків

Г. Вимога є частково правомірною: батьки зобов'язані відшкодувати вартість майна у позасудовому порядку протягом трьох днів

ЧАСТИНА ІІ. Завдання на встановлення відповідності (16–19)

(Необхідно зіставити елементи колонок)

16. Установіть відповідність між формою реалізації функцій держави та її прикладом у сфері охорони навколишнього природного середовища:

1. Правотворча

2. Правозастосовна

3. Правоохоронна

4. Організаційна

А. Накладення екологічною інспекцією штрафу на підприємство за скид неочищених вод

Б. Ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»

В. Проведення роз'яснювальної роботи серед населення щодо сортування побутових відходів

Г. Видача Державною екологічною інспекцією дозволу на спеціальне використання природних ресурсів

Д. Створення спеціальної комісії для ліквідації наслідків екологічного лиха

Відповідь: 1-Б, 2-Г, 3-А, 4-Д

17. Установіть відповідність між елементом складу правопорушення та його змістом у конкретній ситуації:

Елемент складу правопорушення:

1. Об’єкт правопорушення

2. Об’єктивна сторона правопорушення

3. Суб’єкт правопорушення

4. Суб’єктивна сторона правопорушення

Його зміст:

А. Громадянин М., 25 років, осудний

Б. Охоронювані правом суспільні відносини власності, на які посягнув крадій

В. Прямий умисел та корисливий мотив

Г. Таємне вилучення майна, вчинене в нічний час шляхом зламу замка

Д. Громадянка Н., 18 років, неосудна

Відповідь: 1-Б, 2-Г, 3-А, 4-В

18. Установіть відповідність між формою правління/устрою та її коротким визначенням (змістовою характеристикою):

Форма правління/устрою:

1. Абсолютна монархія

2. Президентська республіка

3. Федерація

4. Конфедерація

Коротке визначення (змістова характеристика):

А. Союз суверенних державних утворень, створений для досягнення певних конкретних цілей

Б. Монолітна держава, територія якої поділяється на адміністративно-територіальні одиниці, що не мають суверенітету

В. Форма правління, де влада монарха нічим і ніким не обмежена

Г. Форма правління, де президент є главою держави й очолює виконавчу владу, обирається позапарламентським шляхом

Д. Держава, що складається з одиниць, які мають певну юридичну самостійність

Відповідь: 1-В, 2-Г, 3-Д, 4-А

19. Установіть відповідність між видом юридичного факту та його конкретною життєвою ситуацією:

1. Юридичний акт

2. Правопорушення

3. Абсолютна подія

4. Відносна подія

А. Руйнування приватної будівлі внаслідок падіння метеорита або раптового землетрусу

Б. Укладення 17-річним студентом договору банківського вкладу за власною письмовою заявою

В. Пошкодження майна сусіда внаслідок пожежі, яка виникла через умисний підпал іншою особою

Г. Безпідставне невиконання продавцем боргового зобов’язання за договором купівлі-продажу

Д. Опублікування наукової статті у фаховому виданні без наміру створити цивільні обов'язки для інших

Відповідь: 1-Б, 2-Г, 3-А, 4-В

ЧАСТИНА ІІІ. Завдання з вибором 3 правильних відповідей із 7 (20–22)

20. Які з наведених обставин виключають протиправність діяння? (виберіть 3 правильні відповіді із 7)

А. Необхідна оборона

Б. Перебування у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння

В. Крайня необхідність

Г. Вчинення діяння під впливом фізичного або психічного примусу (за умов втрати можливості керувати діями)

Ґ. Незнання закону або його неправильне тлумачення

Д. Мотив співчуття до потерпілого

Е. Вчинення злочину повторно

21. Укажіть три юридичні факти щодо цивільної та матеріальної відповідальності неповнолітньої особи відповідно до законодавства України (виберіть 3 правильні відповіді із 7)

А. Неповнолітня особа взагалі не відповідає за завдану нею майнову шкоду до досягнення 18 років

Б. Неповнолітня особа відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах

В. Батьки несуть первинну та безумовну відповідальність за будь-який правочин неповнолітнього

Г. У разі відсутності в неповнолітнього майна чи заробітку шкода додатково (субсидіарно) відшкодовується батьками

Ґ. Неповнолітня особа не має права самостійно розпоряджатися власним заробітком чи стипендією

Д. Субсидіарна відповідальність батьків припиняється, коли неповнолітній досягає повноліття або отримує майно, достатнє для відшкодування

Е. Неповнолітня особа може самостійно відповідати лише за наявності письмового дозволу органу опіки

22. Визначте три умови, за яких споживач має право повернути або обміняти непродовольчий товар належної якості, придбаний в інтернет-магазині (поза торговельними приміщеннями), (виберіть 3 правильні відповіді із 7).

А. Товар не входить до затвердженого Кабінетом Міністрів України Переліку товарів, що не підлягають обміну/поверненню

Б. Споживач має право повернути будь-який товар протягом 14 днів, у тому числі парфумерію чи білизну, за наявності чека

В. Збережено товарний вигляд, споживчі властивості, пломби, ярлики та розрахунковий документ

Г. Покупець надав письмову заяву з обов'язковим зазначенням поважних суб'єктивних причин відмови

Ґ. Повідомлення про розірвання договору або повернення товару надіслано продавцю протягом 14 днів з моменту отримання товару

Д. Споживач сплатив продавцю грошовий штраф у розмірі 5% від вартості товару за оформлення повернення

Е. Повернення товару належної якості можливе виключно за умови відсутності в продавця аналогічного товару для обміну